

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ઓરિસ્સા રાજ્ય-વિરુદ્ધ - અર્જુન દાસ અગ્રવાલ અને બીજા

૧૩ ઓગસ્ટ, ૧૯૯૯

[ન્યાયાધીશો-જી. ટી. નાનાવતી અને એસ. એન. કૂકાન]

ફોજદારી કાયદો-

દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦-કલમ ૩૪ -સામાન્ય હેતુ-ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવેલા અન્ય લોકોમાં આરોપી 'એ' અને 'એમ'-હાઈકોર્ટ દ્વારા એક્ટિવટલ-સાક્ષીઓ દ્વારા સાબિત કરાયેલ 'એમ' દ્વારા ભાગીદારી-અને હાઈકોર્ટ દ્વારા નિર્દોષ જાહેર કરાયેલ.

સામાન્ય હેતુ-'એ' ની ભાગીદારી અંગે કોઈ પુરાવા નથી-માત્ર ઉશ્કેરણીનો પુરાવો-આધાર, કોઈ નિષ્કર્ષ કાઢી શકાતો નથી કે તેનો મૃતકના મૃત્યુનું કારણ બનવાનો સામાન્ય ઈરાદો હતો-ઉચ્ચ અદાલતે તેને સમર્થન આપ્યું

પ્રતિવાદીઓ અને અન્ય ૧૪ લોકો પર. સેશન્સ કોર્ટ દ્વારાહત્યાના ગુના માટે અન્ય બાબતોની સાથે કેસ ચલાવવામાં આવ્યો હતો. સેશન્સ કોર્ટે પ્રતિવાદીઓ સહિત અન્ય લોકોને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા. અપીલ પર ઉચ્ચ અદાલતે અન્યને દોષિત ઠેરવતા પ્રતિવાદીઓને નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે પ્રતિવાદીઓની સજા ટકાઉ નથી કારણ કે કાર્યવાહીના પુરાવા તેમની વિરુદ્ધ તબીબી પુરાવા દ્વારા સમર્થન આપતા નથી.

આ અદાલતમાં અપીલમાં રાજ્યએ પી. ડબલ્યુ. 1 થી ૪ ના પુરાવા પર આધાર રાખીને અપીલકર્તાઓને દોષિત ઠેરવવાની માંગ કરી હતી. મૃતકની પત્ની પીડબ્લ્યુ 1 એ ત ચોક્કસ નિવેદન આપ્યું હતું કે જ્યારે તેણીએ તેના મૃત પતિ પર હુમલો કરી રહેલા 'ડી' નો સંપર્ક કરવાનો પ્રયાસ કર્યો ત્યારે આરોપીએ તેને પાછળ ધકેલી દીધો હતો. તેણીના જણાવ્યા અનુસાર, આરોપીઓએ અન્ય આરોપીઓને મૃતકની હત્યા કરવા માટે ઉશ્કેર્યા હતા. પીડબ્લ્યુ 1 ની જુબાનીને પીડબ્લ્યુ ૨-૪ દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું. પ્રતિવાદીઓએ પુરાવામાં વિરોધાભાસ તરફ ધ્યાન દોરતા અપીલનો બચાવ કર્યો હતો.

આંશિક રીતે અપીલને મંજૂરી આપતા, કોર્ટે કહ્યું:

૧. ઉપર કાઢેલા રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પરથી જાણવા મળે છે કે આરોપી 'એમ' અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓ સાથે મૃતકના ઘરે ગયો હતો જ્યાં આરોપી 'ડી' એ મૃતકને છરી મારી હતી. એવું પણ જાણવા મળ્યું છે કે આરોપી-પ્રતિવાદી 'એમ' એ મૃતકની પત્ની પીડબ્લ્યુ 1 એ તેના પતિને બચાવવા માટે પણ અટકાવી હતી કારણ કે તેને આરોપી-પ્રતિવાદી 'એમ' દ્વારા દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે નીચે પડી ગઈ હતી. પીડબ્લ્યુ ૨ના પુરાવા પરથી જાણવા મળે છે કે આરોપી-પ્રતિવાદી 'એમ' એ મૃતકની દાઢી પકડી હતી. રેકૉર્ડ પરના પુરાવા એ તારણ કાઢવા માટે પૂરતા છે કે ફોજદારી કૃત્યમાં એટલે કે મૃતક આરોપી-પ્રતિવાદી 'એમ' એ સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે ઉપરોક્ત ગુનાહિત કૃત્યમાં સક્રિયપણે ભાગ લીધો હતો, એટલે કે મૃતકના મૃત્યુનું કારણ. ઉચ્ચ અદાલતે આરોપી 'એમ' ની અપીલને મંજૂરી આપવામાં ભૂલ કરી હતી. 'એમ' ને Sec. ૨૬૩/૩૪ આઈ. પી. સી. હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે અને આજીવન RI ભોગવવાની સજા ફટકારવામાં આવે છે. [૪૫૦-સી-ડી-ઈ-એફ)

૨. રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પરથી જાણવા મળે છે કે આરોપી-પ્રતિવાદી 'એ' ક્યારેય મૃતકના ઘરની અંદર ગયો ન હતો કે હત્યામાં કોઈ ભાગ લીધો ન હતો.તેણે માત્ર અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓ પર બૂમો પાડીને ઉશ્કેરણી કરી હતી.તેની ઉશ્કેરણીને કારણે આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા વધુ પ્રહારો કરવામાં આવ્યા હોવાના પુરાવા નથી.તેથી, કોઈ નિષ્કર્ષ કાઢી શકાતો નથી કે આ આરોપી-પ્રતિવાદીનો મૃતકના મૃત્યુનું કારણ બનવાનો સામાન્ય ઇરાદો હતો અથવા તેણે ખરેખર ગુનાહિત કૃત્યમાં ભાગ લીધો હતો.હાઈકોર્ટ દ્વારા આ આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદાને સમર્થન આપવામાં આવ્યું છે.
[૪૫૦-G-H; ૪૫૧-A]

૩. તે કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ છે કે કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. એક અલગ ગુનો બનાવતી નથી અને તે આરોપીની ભાગીદારી છે કે જે ગુનો કરવાનો ઇરાદો સ્થાપિત થાય છે અને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. આકર્ષાય છે.કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી., ગદ્યની મદદથી વ્યક્તિને જોડવી.:ચુશને સાબિત કરવું પડશે કે ગુનાહિત કૃત્ય એકથી વધુ વ્યક્તિની વાસ્તવિક ભાગીદારી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું અને ઉપરોક્ત કૃત્ય અગાઉના સંગીત સમારોહમાં રોકાયેલા તમામ લોકોના સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે કરવામાં આવ્યું હતું.એફ ૪૫૦-બી]

નો ઉલ્લેખ કર્યો છે.

મહાબીર ગોપ વિ. બિહાર રાજ્ય, (૧૯૬૩) ૩ એસસીઆર ૩૩૧;
જાગીર સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય, (૧૯૬૭ ૩ એસસીઆર ૨૫૬ અને
ભરવાડ મેપા દાના અને અબ્ર વિ.બોમ્બે રાજ્ય, [૧૯૬૦ ૨ એસસીઆર
૧૭૨]

=====

ફોજદારી અપીલીય ન્યાયાધીકારક્ષેત્ર :

ક્રિમિનલ અપીલ નંબર ૫/૧૯૯૩.

૨૭/૦૧/૧૯૮૭ તારીખના ચુકાદા અને હુકમમાંથી

સી. આર. એલ. માં ઓરિસ્સા હાઈકોર્ટ. નં. નંબર ૭૨ અને ૭૩/૧૯૮૩.

રાજ કુમાર મહેતા-અપીલકર્તા માટે.

યુ. આર. લલિત, અજય ભટ્ટા અને પી. કે. જૈન-પ્રતિવાદી નં. ૧

ટી. એન. સિંઘ, (એ. સી.)-પ્રતિવાદી નંબર ૨ માટે.

કોર્ટનો ચુકાદો જજ કુટાન દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

મૃતક ભાગીરથી પાંડાનું મૃત્યુ કરવા બદલ ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૩૦૨/૧૪૯, ૩૦૨/૩૪, ૩૪૧/૧૪૯, ૪૪૯, ૪૫૧/૩૪, ૪૨૭/૩૪ અને ૩૨૩ હેઠળ સોળ વ્યક્તિઓ સામે કેસ નોંધવામાં આવ્યો હતો. સેશન્સ જજ, કોરાપુટના સેશન્સ કેસ નંબર ૧૩૪/૮૫ માં ૨જી એપ્રિલ, ૧૯૮૬ના ચુકાદા દ્વારા ફરિયાદી પક્ષ માટે ૧૬ સાક્ષીઓ અને બચાવ પક્ષના સાત સાક્ષીઓના પુરાવાઓની પ્રશંસા કર્યા પછી એ તારણ પર આવ્યા કે મૃતકની હત્યા થઈ મોતથયું હતું અને તે મુજબ આરોપી દિલીપ કુમાર ચંદને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હતો, આરોપી કિશનલાલ કામિની, મનમોહન દાસ ઉર્ફે મનુ બંગાળી, પ્રફુલ્લ કુમાર પ્રધાન અને અર્જુન દાસ અગ્રવાલને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૧૪૯ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી રાધેશ્યામ અગ્રવાલ, ઉત્તમ કુમાર બેહરા, દેવી મિશ્રાને, બાબુલી ઉર્ફે સુધાંશુ શેખર દાસને પણ કલમ ૪૫૧ અને ૪૨૭ આઈ. પી. સી. હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. અન્ય

આરોપીઓને દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા ન હતા અને તેમને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

આરોપી દિલીપ કુમાર ચંદને મૃત્યુદંડની સજા સંભળાવવામાં આવી હતી. આરોપી કિશનલાલ કામિની, પ્રફુલ્લ કુમાર પ્રધાન, મનમોહન દાસ ઉર્ફે મનુ બંગાળી અને અર્જુન દાસને આજીવન કેદની સજા સંભળાવવામાં આવી હતી. જોકે ટ્રાયલ કોર્ટે રાધેશ્યામ અગ્રવાલ, ઉત્તમ કુમાર બેહરા, દેવી મિશ્રા, બાબુલી ઉર્ફે સુધાંશુ શેખર દાસને એક વર્ષની સખત કેદની સજા સંભળાવી હતી.

ઉચ્ચ ન્યાયાલયની ખંડપીઠે ૧૯૮૬નં. મૃત્યુ સંદર્ભ નંબર ૧ અને ૧૯૮૬ની ફોજદારી અપીલ નંબર ૭૨થી ૭૪, ૮૧, ૮૨ અને ૮૮માં ૨૭.૧.૧૯૮૭ નં. ચુકાદા દ્વારા અર્જુન દાસ અગ્રવાલ અને મનમોહન દાસની અપીલને મંજૂરી આપી હતી અને તેમને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. દિલીપ કુમાર ચંદના મૃત્યુદંડના સંદર્ભ અને અપીલને આંશિક રીતે મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને તેમને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને તેમની મૃત્યુદંડની સજાને આજીવન કેદમાં રૂપાંતરિત કરવામાં આવી હતી. પ્રફુલ્લ કુમાર પ્રધાન, કિશનલાલ કામિની, રાધેશ્યામ અગ્રવાલ, દેવી પ્રસાદ મિશ્રા, સુધાંશુ શેખર દાસ ઉર્ફે બાબુલી અને ઉત્તમ કુમાર બેહરા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અરજીઓ ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

ઓરિસ્સા રાજ્યએ મનમોહન દાસ અને અર્જુન દાસ અગ્રવાલને નિર્દોષ જાહેર કરવાના સંદર્ભમાં હાલની અપીલ દાખલ કરી છે.

આ ઘટના ૧૭મી જુલાઈ, ૧૯૮૨ની રાત્રે લગભગ ૧૦.૦૦ વાગ્યે બની હતી. મૃતક નરાલા રોડ ગામમાં પોતાના નિવાસસ્થાને હોટલ ચલાવી રહ્યો હતો અને ઘટના સમયે તેણે તેનો વ્યવસાય બંધ કરી દીધો હતો અને હોટલના છોકરાઓ પાસેથી હિસાબ લઈ રહ્યો હતો. ઘટનાની રાત્રે લગભગ ૧૦.૦૦ વાગ્યે કેટલાક લોકોએ હોટલનો દરવાજો ખખડાવ્યો અને ભોજન માંગ્યું પરંતુ મૃતકએ તેમને કહ્યું કે રોટી ઉપલબ્ધ નહીં હોય અને તેમને ચોખા સાથે પીરસી શકાય છે. હોટલના છોકરાએ દરવાજો ખોલતા જ આરોપી દેવી મિશ્રા, બાબુલી ઉર્ફે સુધાંશુ દાસ, ઉત્તમ બેહરા અને રાધેશ્યામ અગ્રવાલા હોટલની અંદર ગયા અને તરત જ મૃતક સાથે ઝઘડો કર્યો. મૃતક ની પત્ની ા રાધામણિ પાંડા દોડી આવી હતી અને ઉપરોક્ત વ્યક્તિઓ માટે ભોજનની વ્યવસ્થા કરવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો. તે તેના પતિને બાજુના ઓરડામાં લઈ ગઈ. બે થાળીમાં ભોજન પીરસવામાં આવતું હોવા છતાં, ઉપરોક્ત વ્યક્તિઓએ ખુરશીઓ, ટેબલ, થાળીઓ તોડી નાખી હતી અને વીજળીના તાર ફાડી નાખ્યા હતા કારણ કે તે સમયે વીજળીનો પુરવઠો ન હતો. તે સમયે મૃતકની પત્નીએ બાજુના ઓરડામાંથી પીડાનો પોકાર સાંભળ્યો અને તે ઓરડાની અંદર દોડી ગઈ. તેણે જોયું કે તેના પતિના પેટ પર ચાકુ વાગ્યું હતું. આરોપી દિલીપ ચંદ પાસે છરી હતી અને

કિશનલાલ કામિની સાથે મૃતકને ઓરડામાંથી બહાર કાઢવાનો પ્રયાસ કરી રહ્યો હતો. આરોપી પ્રફુલ્લ કુમાર પ્રધાન પણ મૃતક સાથે હાથાપાઈ કરી રહ્યો હતો જ્યારે તેણીએ તેના પતિને બચાવવાનો પ્રયાસ કર્યો, આરોપી મનમોહન દાસે તેને પાછળ ધકેલી દીધી. ચારેય આરોપીઓએ મૃતકને ઓરડામાંથી બહાર વરંડામાં ખેંચી લાવ્યા હતા અને આરોપી દિલીપ ચંદે તેને ૩-૪ વાર કર્યા હતા. રસ્તા પર ઊભેલો આરોપી અર્જુન દાસ અગ્રવાલ હુમલાખોરોને પીડિતને ટૂંક સમયમાં ખતમ કરવા માટે ઉશ્કેરી રહ્યો હતો. અન્ય આરોપીઓ રામબિલાસ અગ્રવાલા, મોતીલાલ અગ્રવાલા, મદન લાલ અગ્રવાલા, સંતોષ કુમાર કમાની, સંતોષ મિશ્રા, પુષ્પક બિસ્વાલ અને હજારીલાલ લાલ અગ્રવાલાએ મૃતકને ઘેરી લીધો હતો જ્યારે આરોપી દિલીપ ચંદ અને તેના સાથીઓ દ્વારા તેની પર હુમલો કરવામાં આવી રહ્યો હતો. મૃતકની પત્ની અને અન્ય લોકોએ મૃતકને બચાવી લીધો અને તેને ઘરે પરત લઈ ગયા.

રાધામણી તેના મૃત પતિને નારલા હોસ્પિટલમાં લઈ ગઈ અને તેણે નારલા પોલીસ સ્ટેશનને પણ માહિતી મોકલી.. ઉપરોક્ત પોલીસ સ્ટેશનના ધ આસિસ્ટન્ટ સબ-ઈન્સ્પેક્ટર હોસ્પિટલમાં પહોંચ્યા અને પ્રથમ માહિતી અહેવાલ લીધો. ઘાયલોની સારવાર કરી રહેલા ડૉક્ટરે સલાહ આપી હતી કે તેમને તાત્કાલિક ભવાનીપટણાની હોસ્પિટલમાં લઈ જવા જોઈએ અને તે જ ટૂંકમાં તેમને ભવાનીપટણાની હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા અને હોસ્પિટલ પહોંચતા જ તેમને મૃત જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આ અપીલમાં આપણે તપાસ કરવી પડશે કે મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી અને અર્જુન દાસ અગ્રવાલ નામના બે આરોપી પ્રતિવાદીઓના સંબંધમાં હાઈકોર્ટની ખંડપીઠે નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશો રેકૉર્ડ પરના પુરાવાના યોગ્ય મૂલ્યાંકન પર આધારિત હતા કે નહીં? ઉપરોક્ત બંને આરોપી-પ્રતિવાદીઓ અને અન્ય લોકો પર આઈપીસીની કલમ ૩૦૨/૧૪૮ અને ૩૦૨/૩૪ હેઠળ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો.

ફરિયાદી પક્ષનો કેસ મુખ્યત્વે રાધામણી પાંડા- પીડબ્લ્યુ ૧ મૃતકનીપત્ની, કૈલાશ ચંદ્ર પાંડા-પીડબ્લ્યુ ૨ જે મૃતકની હોટલના વરંડામાં ચાની દુકાન રાખતા હતા, બૈકુણ્ઠ પાંડા-પીડબ્લ્યુ ૨ ના ભાઈ-પીડબ્લ્યુ ૩ જેને મૃતકની હોટલના વરંડામાં સોપારીની દુકાન મળી હતી અને ભાસ્કર પાંડા-પીડબ્લ્યુ ૪ જે મૃતકની હોટલમાં રસોઈયા હતા તેના પુરાવા પર આધારિત છે.

નીચેની બંને અદાલતોએ ઉપરોક્ત સાક્ષીઓ પર વિશ્વાસ કર્યો હતો. હકીકતમાં ઉચ્ચ અદાલતે ઉપરોક્ત નજરે જોનારા સાક્ષીઓના પુરાવાને કાળજીપૂર્વક જોયા પછી નોંધ્યું છે કે તેઓ સ્વાભાવિક, સક્ષમ, વિશ્વાસપાત્ર અને વિશ્વસનીય સાક્ષી હતા. હાઈકોર્ટના જણાવ્યા અનુસાર, તેમના પુરાવાઓને તબીબી પુરાવાઓમાંથી નોંધપાત્ર સમર્થન મળે છે અને તેથી, ટ્રાયલ કોર્ટે યોગ્ય રીતે તેમના પુરાવા પર

આધાર રાખ્યો છે.

અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતા દ્વારા ઉપરોક્ત સાક્ષીઓના પુરાવા દ્વારા પણ અમને લેવામાં આવ્યા છે અને અમે ટ્રાયલ કોર્ટ તેમજ હાઈકોર્ટના તારણો સાથે સંપૂર્ણપણે સંમત છીએ. જોકે, આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી વતી હાજર રહેલા ન્યાયમિત્ર શ્રી T.N.Singh એ કેટલાક વિરોધાભાસ તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું છે, અમારો અભિપ્રાય છે કે, હાઈકોર્ટ દ્વારા નોંધાયેલા વિરોધાભાસ પ્રકૃતિમાં નાના હતા અને કાર્યવાહીના કેસને તોડી ન શકે.

રાધામણી પાંડા-મૃતકની પત્ની પીડબ્લ્યુ ૧ માહિતી આપનાર હતી. તેમણે પ્રોસીક્યુશન કેસને સંપૂર્ણ ટેકો આપ્યો હતો. તેણીના જણાવ્યા અનુસાર આ ઘટના ૧૭મી જુલાઈ, ૧૯૮૨ના રોજ સાંજે લગભગ ૧૦.૦૦ વાગ્યે બની હતી જ્યારે હોટેલ બંધ હતી અને તેણીનો મૃત પતિ કર્મચારી પાસેથી હિસાબ લઈ રહ્યો હતો. બે આરોપી વ્યક્તિઓ રાધા અને બાબુલીએ બૂમો પાડીને ભોજન માંગ્યું અને તેના મૃત પતિએ જવાબ આપ્યો કે માત્ર ચોખા જ મળશે. ઉપરોક્ત આરોપીઓની વિનંતી પર હોટલનો દરવાજો ખોલવામાં આવ્યો હતો અને ચાર આરોપીઓ અંદર પ્રવેશ્યા હતા અને તેમાંથી બે તેણીના મૃત પતિની દાઢી પકડીને પકડાયા હતા અને ત્યારબાદ તેઓએ ખુરશીઓ, ટેબલ તોડી નાખ્યા હતા અને વીજળીના તાર નીચે ખેંચી લીધા હતા. એવો ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે તે સમયે વીજળીનો પુરવઠો નહોતો અને દીવાઓ

બળી રહ્યા હતા.પીડબ્લ્યુ૧ એ આરોપી વ્યક્તિઓને શાંત થવાની વિનંતી કરી અને તેના પતિને બાજુના રૂમમાં લઈ ગયા.તેણી બહાર આવી અને ભાસ્કર પાંડા (પી. ડબ્લ્યુ. જ) નામના હોટલના રસોઈયાને ભોજન પીરસવા કહ્યું, જ્યારે તે ચીનની થાળીમાં આવું કરી રહ્યો હતો, ત્યારે અન્ય બે આરોપી વ્યક્તિઓએ પ્રવેશ કર્યો અને તમામ આરોપી વ્યક્તિઓએ થાળીઓ તોડી નાખી.તે જ સમયે તેણે તેના પતિને બૂમો પાડતા સાંભળ્યું કે તેને મારી નાખવામાં આવી રહ્યો છે અને તેથી, તે ઓરડાની અંદર દોડી ગઈ અને તેના પતિના પેટની ડાબી બાજુએ છરીના ઘા જોયા.તેણીએ (પીડબ્લ્યુ-૧) જોયું કે આરોપી કિશન તેના પતિની દાઢી પકડી રહ્યો હતો અને આરોપી દિલીપ ચંદ બેંચી રહ્યો હતો.તેણીએ વધુમાં જણાવ્યું હતું કે હુમલાખોરોએ બીજા દરવાજાથી અંદર પ્રવેશ કર્યો હતો.તેણીએ ચોક્કસ નિવેદન આપ્યું હતું કે જ્યારે તેણી આરોપીમાં દખલ કરવા જઈ રહી હતી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીએ તેને પાછળ ધકેલી દીધી અને તે નીચે પડી ગઈ.

તેના અનુસાર આરોપી -અર્જુન અગ્રવાલ તેના પતિને મારવા માટે ઉશ્કેરતો હતો.તેણીએ અન્ય લોકો સાથે મળીને તેના પતિને બચાવ્યો અને તેને હોટલની અંદર લાવ્યો અને તમામ આરોપીઓ વિખેરાઈ ગયા.તે તેના પતિને અન્ય લોકો સાથે ટ્રકમાં નારલા હોસ્પિટલ લઈ ગઈ અને રસ્તામાં તેણે પોલીસને જાણ કરવા માટે બૈકુંથ પાંડા-પીડબ્લ્યુ ૩ ને મૂક્યો .પ્રાથમિક સારવાર બાદ સ્થાનિક ડૉક્ટરની સલાહ પર મૃતકને એ જ ટ્રકમાં ભવાનીપટના હોસ્પિટલમાં લઈ જવામાં આવ્યો હતો જ્યાં તેને મૃત જાહેર કરવામાં આવ્યો હતો.જ્યારે નારલા હોસ્પિટલમાં એક પોલીસ

અધિકારી ત્યાં ગયા હતા, જેની સામે આ સાક્ષીએ આ ઘટના વર્ણવી હતી જેને એફ. આઈ. આર. તરીકે ગણવામાં આવી હતી. તેણે સ્પષ્ટ નિવેદન આપ્યું હતું કે તે સમયે તે તેના પતિની સ્થિતિને કારણે માનસિક રીતે સ્વસ્થ નહોતી.

પીડબ્લ્યુ ૨-કૈલાશ ચંદ્ર પાંડાની મૃતકની હોટલની બાજુમાં સોપારીની દુકાન હતી.તેણે કહ્યું હતું કે તેણે મૃતકની હોટલના વરંડામાં ચાની દુકાન ચલાવવાનું શરૂ કર્યું હતું અને સોપારીની દુકાન તેના ભાઈ બૈકુંથ પાંડા-પીડબ્લ્યુ ૩ ને આપી હતી.તેમણે ઉપરોક્ત તમામ મુદ્દાઓમાં પીડબ્લ્યુ ૧ના પુરાવાનું સમર્થન કર્યું હતું.તેમણે સ્પષ્ટપણે જણાવ્યું હતું કે વીજ પુરવઠો ન હોવાથી મૃતકની હોટલમાં પેટ્રોમેક્સ લાઈટ અને તેની ચાની દુકાન પર દીવા સળગી રહ્યા હતા.તે હોટલની અંદર ગયો અને આરોપી દિલીપ ચંદને મૃતકના પેટની ડાબી બાજુએ છરીના ઘા મારતો જોયો.તેમના જણાવ્યા અનુસાર આરોપી કિશન કમાનીએ મૃતકની દાઢી પકડી હતી અને આરોપી પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી અને પ્રફુલ્લએ મૃતકની દાઢી પકડી હતી.તેમણે પીડબ્લ્યુ ૧ના પુરાવાનું સમર્થન કર્યું કારણ કે આ સાક્ષી અનુસાર જ્યારે પીડબ્લ્યુ ૧ રૂમમાં આવ્યા ત્યારે આરોપી પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીએ તેને પાછળ ધકેલી દીધી હતી, ત્યારબાદ હુમલાખોરોએ મૃતકને વરંડામાં ખેંચીને લઈ ગયા હતા જ્યાં આરોપી દિલીપ ચંદ દ્વારા છરીથી વધુ ૩-૪ વાર કરવામાં આવ્યા હતા.આરોપી પ્રતિવાદી અર્જુન અગ્રવાલ વિશે તેણે કહ્યું હતું કે આ આરોપી ઘરમાંથી બહાર આવ્યો હતો અને આરોપીઓને મૃતકની હત્યા

કરવા માટે ઉશ્કેર્યો હતો.તેમણે પીડબ્લ્યુ ૧ અને અન્ય લોકો સાથે મળીને મૃતકને બચાવ્યો અને તેને પાછળ લઈ ગયા.

પી. ડબલ્યુ. રના ભાઈ બૈકુણ્ડ પાંડા પી. ડબલ્યુ. ૩ એ તે સમયે મૃતકની હોટલની સામે સોપારીની દુકાનમાં હોવાની વાતને નકારી કાઢી હતી.આ સાક્ષીએ આરોપી પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીની ઓળખ કરી હતી અને વધુમાં જણાવ્યું હતું કે તે દિલીપ ચંદ, અર્જુન અગ્રવાલ, પ્રફુલ્લ અને કિશન કમાનીને ઓળખતો હતો.આ સાક્ષીએ આખી ઘટના જોઈ ન હતી કારણ કે તે હોટલની પાછળની બાજુએ પ્રકૃતિની હાકલમાં ભાગ લેવા ગયો હતો.જ્યારે તેણે મૃતકના રડવાનો અવાજ સાંભળ્યો ત્યારે તે ઓરડાની અંદર ગયો.જોકે આ સાક્ષીએ આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકાનો ખાસ ઉલ્લેખ કર્યો ન હતો, પરંતુ તેમણે ઘટનાના સ્થળે આ આરોપી-પ્રતિવાદીની હાજરીનો સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ કર્યો હતો.આરોપી-પ્રતિવાદી અર્જુન અગ્રવાલ અંગે આ સાક્ષીએ એમ પણ કહ્યું હતું કે આરોપીએ અન્ય લોકોને શક્ય તેટલી વહેલી તકે મૃતકને ખતમ કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.તે અન્ય લોકો સાથે ટ્રકમાં પીડબ્લ્યુ ૧ સાથે પણ ગયો હતો.

ભાસ્કર પાંડા-પીડબ્લ્યુ ૪ મૃતકની હોટલમાં રસોઈયા તરીકે કામ કરતો હતો અને તેણે અન્ય સાક્ષીઓના પુરાવાને સંપૂર્ણ સમર્થન આપ્યું હતું.એ વાત સાચી છે કે તેણે આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન @મનુ બંગાળી દ્વારા ભજવવામાં આવેલી ભૂમિકા

વિશે જણાવ્યું ન હતું, પરંતુ આરોપી-પ્રતિવાદી અર્જુન અગ્રવાલ વિશે તેણે કહ્યું હતું કે આ આરોપીએ અન્ય લોકોને તેને (મૃત) ટૂંક સમયમાં ખતમ કરવા કહ્યું હતું.

ઉપરોક્ત સાક્ષીઓના પુરાવાઓ પરથી ફરિયાદી પક્ષ એ સાબિત કરવામાં સફળ રહ્યો છે કે આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન @મનુ બંગાળી ઘટના સ્થળે હાજર હતા અને તેમણે મૃતકની દાઢી પકડીને સક્રિય ભાગ લીધો હતો અને મૃતકની પીડબ્લ્યુપ પત્નીને તેના પતિને બચાવવા જવાનો પણ વિરોધ કર્યો હતો. આરોપી-પ્રતિવાદી અર્જુન અગ્રવાલ વિશે માત્ર પુરાવો એ છે કે તેના ઘરમાંથી બહાર આવ્યા પછી તેણે આરોપી વ્યક્તિઓને મૃતકને મારી નાખવા માટે ઉશ્કેર્યા હતા પરંતુ તે બતાવવા માટે કોઈ પુરાવા નથી કે ઉશ્કેરણીના પરિણામે આરોપી દિલીપ ચંદ્ર દ્વારા વધુ પ્રહારો કરવામાં આવ્યા હતા અથવા અન્ય કોઈ આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા અન્ય કોઈ કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.

આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીને નિર્દોષ જાહેર કરવાના ચુકાદા અંગે ઉચ્ચ અદાલતે કોઈ સ્વીકાર્ય કારણ નોંધ્યું ન હતું. આરોપી-પ્રતિવાદી અર્જુનદાસ અગ્રવાલ અંગે ઉચ્ચ અદાલતે ખાસ નોંધ્યું હતું કે આ આરોપી ઘટના સ્થળે પ્રવેશ્યો હોવાના કોઈ પુરાવા નથી. ઉચ્ચ અદાલતે નોંધ્યું હતું કે આરોપ એ હતો કે તે પક્ષની બહાર ઊભો હતો અને અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓને મૃતકને ખતમ કરવા માટે ઉશ્કેર્યો હતો. જો કે, ઉપરોક્ત અધિનિયમના અનુસરણમાં ફરિયાદી પક્ષ

અનુસાર મૃતક પર લાઠી વડે હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ તબીબી પુરાવા દ્વારા તેની પુષ્ટિ કરવામાં આવી ન હતી, તેથી, ઉચ્ચ અદાલતે એવું માન્યું હતું કે આરોપી-પ્રતિવાદી અર્જુનદાસ અગ્રવાલને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૧૪૯ હેઠળ દોષિત ઠેરવવો બિનટકાઉ છે.

જોકે, સત્ર ન્યાયાધીશે દલીપ ચંદને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને આરોપી કિશનલાલ કમાની, મનમોહન દાસ ઉર્ફે મનુ બંગાળી, પ્રફુલ્લ કુમાર પ્રધાન અને અર્જુન દાસ અગ્રવાલાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૧૪૯ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા, ઉચ્ચ અદાલતની ખંડપીઠે દલીપ ચંદને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા અને પ્રફુલ્લ કુમાર પારધન, કિશનલાલ કમાની, રાધેશ્યામ અગ્રવાલ, દેવી પ્રસાદ મિશ્રા, સુધાંશુ શેખર દાસ @બાબુલી અને ઉત્તમ કુમાર બહેરાની અપીલને ફગાવી દેવામાં આવી હતી.

અગાઉ જણાવ્યા મુજબ ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી વ્યક્તિઓ સામે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ અને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૧૪૯ હેઠળ આરોપ નક્કી કર્યા હતા. એક પ્રશ્ન ઊભો થઈ શકે છે કે જો કોઈ આરોપી પર કલમ ૩૦૨/૧૪૯ આઈ. પી. સી. હેઠળ આરોપ મૂકવામાં આવે તો શું તેને કલમ ૩૦૨/૩૪ આઈ. પી. સી. હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકાય છે.

આ અદાલતે મહાબીર ગોપ વિરુદ્ધ બિહાર રાજ્ય ૧૯૬૩ (૩) એસ. સી. આર. ૩૩૧ કેસમાં આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ અને ૩૦૨/૧૪૯ આઈ. પી. સી. હેઠળ દોષિત ઠેરવવાના પ્રશ્ન પર વિચાર કર્યો હતો. તે કેસમાં અપીલકર્તા અને અન્ય ૧૧ વ્યક્તિઓ પર આઈપીસીની કલમ ૧૪૭ અને ૩૦૨/૩૪ હેઠળ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. ફરિયાદી પક્ષના જણાવ્યા અનુસાર અપીલકર્તા અને અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓએ ભાગલપુર સ્પેશિયલ સેન્ટ્રલ જેલમાં ગેરકાયદેસર રીતે ભેગા થયા હતા અને આ સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં ચીફ હેડ વોર્ડર અને નાઈટ વોચમેન પર હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો. તેમના પર કલમ ૩૦૨/૩૪ આઈ. પી. સી. હેઠળ તેમના મૃત્યુનું કારણ બનવાના દષ્ટિકોણથી સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે ચીફ હેડ વોર્ડર પર હુમલો કરવા બદલ પણ આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવતા આ અદાલતે જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૧૪૯ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો હોય તો પણ સ્થિતિ અલગ નહીં હોય કારણ કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૯ માં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે જો તે સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં ગેરકાયદેસર સભાના કોઈ સભ્ય દ્વારા ગુનો કરવામાં આવે છે, અથવા જેમ કે તે સભાના સભ્યો તે ઉદ્દેશ્યની કાર્યવાહીમાં પ્રતિબદ્ધ હોવાની સંભાવના જાણે છે, તો દરેક વ્યક્તિ જે તે અપરાધ કરતી વખતે, તે જ સભાના સભ્ય છે, તે ગુના માટે દોષિત છે.

જાગીર સિંહ વિરુદ્ધ પંજાબ રાજ્ય ૧૯૬૭ (૩) એસસીઆર ૨૫૬ કેસમાં પણ આ અદાલતે આ જ પ્રશ્ન પર વિચાર કર્યો હતો. આ અદાલતે ભરવાડ મેપા દાના અને અન્ય વિરુદ્ધ બોમ્બે રાજ્ય ૧૯૬૦ (૨) એસ. સી. આર. ૧૭૨ના અગાઉના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો, જેમાં ૧૪ વ્યક્તિઓ પર આઈ. પી. સી. ની કલમ ૧૪૮ અને ૩૪ સાથે વાંચીને કલમ ૩૦૨ હેઠળ ગુનાઓનો આરોપ મૂકવામાં આવ્યો હતો. ૧૪માંથી ૭ આરોપીઓને નિર્દોષ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. અપીલ પર ઉચ્ચ અદાલતે પાંચ દોષિત વ્યક્તિઓમાંથી એકને નિર્દોષ જાહેર કર્યો હતો. આ અદાલતે ચુકાદાને માન્ય રાખી જણાવ્યું હતું કે આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૪ લાગુ કરવામાં કોઈ મુશ્કેલી નથી કારણ કે દોષિત વ્યક્તિઓની સંખ્યા ચાર હતી અને એક સ્પષ્ટ તારણ આવ્યું હતું કે તેઓ અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓ સાથે સમાન હેતુ ધરાવતા હતા જેમની ઓળખ સ્થાપિત થઈ ન હતી. ભરવાડ મેપા દાના અને અન્ય (સુપ્રા) માં નિર્ધારિત ઉપરોક્ત ગુણોત્તર ને આ કેસમાં મંજૂરી આપવામાં આવી હતી, જેનું નામ જાગીર સિંહ (સુપ્રા) હતું.

ટ્રાયલ કોર્ટે આરોપી દિલીપ કુમાર ચંદને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો હતો અને કિશનલાલ કામિની, મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી, પ્રફુલ્લ કુમાર પ્રધાન અને અર્જુન દાસ અગ્રવાલાને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૧૪૮ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા હતા. ઉચ્ચ અદાલતે આરોપી દિલીપ કુમાર ચંદને આઈ. પી. સી. કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યો હતો અને આરોપી વ્યક્તિઓ

મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી અને અર્જુન દાસ અગ્રવાલાની અપીલને મંજૂરી આપી હતી.મહાબીર ગોપ (સુપ્રા) અને જાગીર સિંહ (સુપ્રા) માં આ અદાલત દ્વારા નિર્ધારિત ગુણોત્તરને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલત આ અપીલમાં આરોપી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી અને અર્જુન દાસ અગ્રવાલાને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવી શકે છે તે જોવાનો છે.

તે કાયદાની સ્થાયી સ્થિતિ છે કે આઈ. પી. સી કલમ ૩૪. એક અલગ ગુનો બનાવતી નથી અને તે આરોપીની ભાગીદારી છે કે જે ગુનો કરવાનો ઇરાદો સ્થાપિત થાય છે અને કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. આકર્ષાય છે.કલમ ૩૪ આઈ. પી. સી. ની મદદથી વ્યક્તિને સામેલ કરવા માટે, ફરિયાદી પક્ષે સાબિત કરવું પડશે કે ફોજદારી કૃત્ય એકથી વધુ વ્યક્તિની વાસ્તવિક ભાગીદારી દ્વારા કરવામાં આવ્યું હતું અને ઉપરોક્ત કૃત્ય અગાઉના સમારોહમાં રોકાયેલા તમામ લોકોના સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે કરવામાં આવ્યું હતું.

આ વર્તમાન કેસની હકીકતો પર આવીએ તો આપણે ઉપરના રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પરથી શોધી કાઢીએ છીએ કે આરોપી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી અન્ય આરોપી વ્યક્તિઓ સાથે મૃતકના ઘરે ગયો હતો જ્યાં આરોપી દલીપ ચંદે મૃતકને છરીના ઘા માર્યા હતા.અમે એ પણ શોધી કાઢ્યું છે કે આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસે મૃતકની પત્ની રાધામની પાંડા-પીડબ્લ્યુ ૧ ને તેના પતિને બચાવવા માટે પણ

અટકાવી હતી કારણ કે તેને આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ દ્વારા દબાણ કરવામાં આવ્યું હતું અને તે નીચે પડી ગઈ હતી.કૈલાશ ચંદ્ર પાંડા-પીડબ્લ્યુ રના પુરાવા પરથી આપણે શોધી કાઢીએ છીએ કે આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીએ મૃતકની દાઢી પકડી લીધી હતી.

રેકૉર્ડ પરના ઉપરોક્ત પુરાવા આપણા માટે એ નિષ્કર્ષ પર આવવા માટે પૂરતા છે કે મૃતક આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીને જીવલેણ પ્રહારો આપવાના ગુનાહિત કૃત્યમાં સામાન્ય હેતુને આગળ વધારવા માટે ઉપરોક્ત ગુનાહિત કૃત્યમાં સક્રિયપણે ભાગ લીધો હતો.એટલે કે મૃતકના મૃત્યુનું કારણ બને છે.આરોપી-પ્રતિવાદી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળી માત્ર અન્ય લોકો સાથે ઘટના સ્થળે જ નહોતા ગયા પરંતુ તેમણે પણ સક્રિય ભાગ લીધો હતો જ્યારે આરોપી દલીપ ચંદે મૃતકને માર માર્યો હતો.

ઉપરોક્ત કારણોસર અમારો અભિપ્રાય છે કે આરોપી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીની અપીલને મંજૂરી આપીને ઉચ્ચ અદાલતે ભૂલ કરી છે.તેથી અમે આરોપી મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીને આઈપીસીની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવીએ છીએ.

આરોપી-પ્રતિવાદી અર્જુન દાસ અગ્રવાલ વિશે આપણે રેકૉર્ડ પરના પુરાવા પરથી

શોધી કાઢીએ છીએ કે આ આરોપી ન તો મૃતકના ઘરની અંદર ગયો હતો અને ન તો હત્યામાં કોઈ ભાગ લીધો હતો.તેણે માત્ર અન્ય આરોપીઓને બૂમો પાડીને ઉશ્કેર્યા હતા.તેની ઉશ્કેરણીને કારણે આરોપી વ્યક્તિઓ દ્વારા વધુ પ્રહારો કરવામાં આવ્યા હોવાના પુરાવા નથી.તેથી, કોઈ નિષ્કર્ષ કાઢી શકાતો નથી કે આ આરોપી-પ્રતિવાદીનો મૃતકના મૃત્યુનો સંકેત આપવાનો સામાન્ય ઇરાદો હતો અથવા તેણે ખરેખર ગુનાહિત કૃત્યમાં ભાગ લીધો હતો.તેથી, ઉચ્ચ અદાલતે આ આરોપીઓને યોગ્ય રીતે નિર્દોષ જાહેર કર્યા.

ઉપર જણાવેલા કારણોસર રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી અપીલ આંશિક રીતે માન્ય છે.અર્જુન દાસ અગ્રવાલને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામેની અપીલને ફગાવી દેવામાં આવે છે અને મનમોહન દાસ @મનુ બંગાળીને નિર્દોષ જાહેર કરવાના આદેશ સામેની અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે અને ઉપરોક્ત આદેશને રદ કરવામાં આવે છે.તેને આઈ. પી. સી. ની કલમ ૩૦૨/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યો છે અને આજીવન કેદની સજા ફટકારવામાં આવી છે.સજાના બાકીના ભાગમાંથી પસાર થવા માટે તેને તાત્કાલિક કસ્ટડીમાં લેવામાં આવશે.

આંશિક રીતે અપીલની મંજૂરી છે.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક

તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.